

Globální trendy v propojenosti chráněných území mezi roky 2010 až 2018

Chráněná území musí být propojena, aby nebyl omezen pohyb jedinců, ať už při sezónní migraci nebo disperzi mláďat. V izolovaných chráněných oblastech je vyšší riziko příbuzenského křížení nebo vyhynutí, naopak je nižší šance k přizpůsobení se změnám klimatu. Toto zohledňuje strategický plán Konvence spojených národů o biologické diverzitě (the United Nations Convention on Biological Diversity) 2011-2020, tzv. Aichi cíle (Aichi Targets). Konkrétně bylo v roce 2010 mezinárodním společenstvím v rámci tzv. Aichi cíle 11 rozhodnuto, že se zvýší podíl chráněných terestrických oblastí, které jsou řízeny efektivně, jsou ekologicky reprezentativní a dobře propojené, a to na 17 procent. V tomto článku jsou hodnoceny trendy v konektivitě terestrických chráněných území (CHÚ) mezi lety 2010 až 2018 v celosvětovém měřítku. Pro ohodnocení, zda jsou CHÚ v jednotlivých zemích dobře navržena, aby podporovala konektivitu, je zde použit indikátor ProtConn. Dosažitelné oblasti CHÚ v každé zemi jsou kvantifikovány za použití referenčního mediánu disperzní vzdálenosti 10ti km. Toto je střední hodnota logaritmovaného rozsahu disperzních vzdáleností většiny terestrických obratlovců. Zároveň se předpokládá, že oblasti mimo CHÚ jsou vždy nevhodné pro pohyb zvířat, protože mohou být neprostopupné či se změnit v neprostopupné kdykoli v budoucnosti. Pro analýzu byly použity informace o CHÚ ze Světové databáze chráněných území (World Database on Protected Areas) pro říjen 2010, červen 2012, srpen 2014 a červen 2016 a 2018.

Výsledky analýzy ukazují, že procento chráněných a propojených území globálně vzrostlo ze 6,47% v roce 2010 na 8,09 % v roce 2014, pak došlo k poklesu na 7,52% v roce 2016 a nakonec opět vzrostlo na 7,73% v roce 2018.

- Největší nárůst konektivity se odehrál v Oceánii, značný nárůst byl však zaznamenán i v Evropské Unii, zejména v jižní Evropě. **V letech 2010 až 2012 byla zakládána evropská síť CHÚ Natura 2000.**
- Zvýšení konektivity CHÚ na americkém kontinentu se odehrálo výhradně v karibské oblasti a v Jižní Americe. Mimo severní Afriku se zvýšila konektivita CHÚ i po celé Africe.
- Pouze v Asii došlo ke snížení ukazatelů konektivity ve sledovaném období, což nastalo v důsledku zbavení některých západoasijských chráněných území jejich chráněného statutu.

K žádné změně v konektivitě území nedošlo ve 28% států, včetně Kanady, Ruska a Indie. Ke zvýšení sledovaného ukazatele došlo celkově v 56% států, zatímco k poklesu pouze u 16% států. V roce 2018 splňovalo Aichi cíl 11 70 států, tedy téměř dvojnásobné množství oproti 38 státům v roce 2010. Těchto 70 států představuje 14% globální rozlohy pevninské plochy.

Tyto státy zahrnují i Brazílii, Nový Zéland a některé státy EU. Výsledky analýzy ukazují, že ve sledovaném období propojenost CHÚ v těchto státech byla nejvíce ovlivněna možností pohybu mezi přílehlými CHÚ, průchodností nechráněných území a přeshraničními vazbami. Více těchto států by se tedy v roce 2018 mělo soustředit zejména na vhodnou koncepci chráněných území podporující jejich vzájemnou propojenost. Tyto snahy by vnitrostátně měly zahrnovat zvýšení průchodnosti nechráněných území mezi CHÚ a koordinované řízení přílehlých CHÚ, která mají různou klasifikaci.

Na zakládání nových chráněných území by se mělo v roce 2018 soustředit 72% států, které globálně představují 86% pevninské plochy. I zde se jedná o určitý pokles oproti 85% států z roku 2010.

Využitelné výstupy:

Z výsledků vyplývá, že **globálně jsou chráněná území významně lépe propojena, než v roce 2010. Nově založená CHÚ úspěšně fungují jako koridory nebo přechodové stupně mezi již existujícími CHÚ.** Přesto je nepravděpodobné, že by do roku 2020 bylo dosaženo Aichi cíle 11, tj. 17% propojených CHÚ na globální úrovni, protože v průběhu osmi sledovaných let zatím došlo globálně k nárůstu konektivity o pouhých 1,2%. Zlepšení by mohlo přinést využití území chráněných místními komunitami a přírodními národy. Další snahy o zvýšení konektivity CHÚ by se také měly soustředit na koordinaci přeshraniční spolupráce.

Dobrymi příklady jsou **Natura 2010 v Evropě**, projekt Kangchenjunga Landscape (Bhútán, Indie a Nepál), Teraic Arc Landscape (Nepál a Indie), nebo projekt koridoru AAA (Andy-Amazonie-Atlantik).

Grafické přílohy: [saura-fig1.png](#) [1]

Zdroj: Santiago Saura, Bastian Bertzky, Lucy Bastin, Luca Battistella, Andrea Mandrici, Grégoire Dubois (2019) Global trends in protected area connectivity from 2010 to 2018. Biological Conservation 238. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2019.07.028>

Zadal: Alena Peltanová (překlad Viola Pavlová)

URL zdroje: <https://forumochranyprirody.cz/globalni-trendy-v-propojenosti-chranenych-uzemi-mezi-roky-2010-az-2018>

Odkazy:

[1] <https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/saura-fig1.png>